

ทำอย่างไรหากทุเรียนไทยล้นตลาด

รัชณี ฉัตรบรรยงค์

ทุเรียน ขึ้นชื่อว่าทุเรียนแล้ว หลายคนในแถบเอเชียคงรู้จักกันดี ทุเรียนเป็นไม้ผลที่มีหนามเมื่อดูจากรูปลักษณ์ภายนอกแล้ว ไม่น่าจะนำมารับประทานได้ แถมยังมีกลิ่นที่หลายคนไม่พึงประสงค์ แต่ก็มีคนอีกจำนวนไม่น้อยที่ชอบและถูกใจในรสชาติ โดยเฉพาะชาวจีน ซึ่งเป็นตลาดใหญ่ของไทย ปัจจุบัน มีแนวโน้มการปลูกทุเรียนสูงขึ้น โดยในปี 2559

“ทึลายคนคาดการณ์ว่า

อีกไม่กี่ปีข้างหน้า

ปริมาณทุเรียนอาจเกิน

ความต้องการของตลาด

ซึ่งส่งผลต่อราคาทุเรียน

ใช้ในประเทศ 100,834 ตัน

ส่งออกรวม 417,122 ตัน ใน

จำนวนนี้มีการส่งออกทุเรียนสด

402,660 ตัน คิดเป็นมูลค่า 17,469

ล้านบาท ทุเรียนแช่แข็ง 20,430 ตัน คิดเป็นมูลค่า 2,173 ล้านบาท

ขณะที่แปรรูปมีเพียง 1,060 ตัน คิดเป็นมูลค่า 372 ล้านบาท

อย่างไรก็ตาม บทเรียนจากยางพาราที่หลายคนมองว่ามีประเทศจีนรองรับตลาดอยู่ และสามารถรับได้จำนวนไม่อัน (ประเทศจีนใช้ยางพาราประมาณ 4,000,000 ตันต่อปี) จนกระทั่งปี 2556 ราคายางพาราดกต่ำ ซึ่งปัจจัยหนึ่งคือจีนสามารถผลิตยางพาราได้เอง โดยมีการผลิตอยู่ที่ประเทศเวียดนาม ลาว กัมพูชา และไทยมีตลาดหลักเป็นประเทศจีนเท่านั้น เมื่อประเทศจีนลดการนำเข้ายางพารา ทำให้ยางพาราไม่มีตลาดระบาย และเมื่อราคายางพาราดกต่ำลงอย่างน่าใจหายเกษตรกรหลายรายต้องหันไปปลูกพืชอื่น

ตลาดทุเรียนไทยก็เช่นกัน มีประเทศจีนเป็นตลาดส่งออกหลักมากถึง 90% จึงไม่ต่างจากการผูกขาดทางการค้า เมื่อราคาทุเรียนสูงขึ้นในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา เกษตรกรจึงหันมาปลูกทุเรียนมากขึ้น และเชื่อว่าจีนเป็นตลาดใหญ่ที่สามารถรับได้อย่างไม่จำกัด ทำให้อาจเกิดเหตุการณ์ซ้ารอยเหมือนในยาพารา นอกจากนี้ปัญหาการส่งทุเรียนอ่อนไปขายทั้งประเทศจีนและญี่ปุ่นในช่วงเมษายน-พฤษภาคมที่ผ่านมา ทำให้ทุเรียนในฤดูกาลราคาตกต่ำ สร้างปัญหาให้กับเกษตรกรไทยเป็นอย่างมาก

การวิเคราะห์จากหลายปัจจัย **หลายคนจึงคาดการณ์ว่า อีกไม่กี่ปีข้างหน้า ปริมาณทุเรียนอาจเกินความต้องการของตลาด ซึ่งส่งผลต่อราคาทุเรียนแน่นอน** ดังนั้น แนวทางหลักๆ ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงพอสรุปได้ดังนี้

1) การหาตลาดใหม่เพิ่มขึ้น ไม่ผูกขาดเฉพาะประเทศใดประเทศหนึ่ง (Alternative market)

(<http://www.fao.org/countryprofiles/maps/map/en/?iso3=IND&mapID=616>)

อินเดียเป็นอีกตลาดหนึ่งที่น่าจับตามอง เนื่องจากจำนวนประชากรของอินเดียมีมากถึง 1.31 พันล้านคน และเป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับ 3 ของโลก รองจากสหรัฐอเมริกาและจีน การค้าระหว่างประเทศไทยและประเทศอินเดียมีความตกลงว่าด้วยเขตการค้าเสรี (FTA) ทั้งหมดสองฉบับคือ 1. ความตกลงเขตการค้าเสรี ไทย-อินเดีย (ITFTA) และ 2. ความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-อินเดีย (AIFTA) ผลไม้มากกว่า 20 ชนิด เช่น **ทุเรียน** อินทผลัม ลูกแพร์ ลูกพีช แคนเบอร์รี่ น้อยหน่า ทับทิม มะขาม ละมุด ลิ้นจี่ ฯลฯ จัดอยู่ในกลุ่มสินค้าปกติ (Normal Track) ที่ลดอัตราภาษีลงให้เหลือศูนย์ตั้งแต่วันที่ 31 ธันวาคม 2556 สำหรับผลไม้ไทยที่อินเดียนิยมบริโภค ได้แก่ ลำไย เงาะ มะขาม มังคุด ฝรั่ง เป็นต้น แต่มีการบริโภคทุเรียนในปริมาณที่ไม่มากเนื่องจากไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลาย

แนวทางในการกระตุ้นให้มีการบริโภคทุเรียนเพิ่มขึ้น ควรเน้นทำการตลาดเฉพาะกลุ่ม ในกลุ่มที่มีกำลังซื้อและส่งเสริมภาพลักษณ์ของผู้บริโภคทุเรียน รวมทั้งคุณค่าอาหารหรือคุณสมบัติทางยา ดังนั้นทุเรียนในตลาดอินเดียจึงต้องมีคุณภาพสูงและคุ้มค่าในการรับประทาน เนื่องจากคนอินเดียนิยมรับประทานอาหารที่มีกลิ่นฉุน ลักษณะชั้นขลุ่ยขลุ่ย ดังนั้นพันธุ์ทุเรียนที่เหมาะสมน่าจะเป็น ชะนี ซึ่งมีความเหนียว เนียน นุ่ม มัน และมีกลิ่นแรง หรือพันธุ์อื่นที่คล้ายชะนี

2) การลดปัญหาทุเรียนอ่อนโดยการควบคุมและการให้ความรู้การเก็บเกี่ยวทุเรียน ทุเรียนอ่อนคือทุเรียนที่เก็บก่อนเวลาเก็บเกี่ยว โดยปกติจะบ่มไม่สุก ทำให้ได้ทุเรียนที่ไม่มีคุณภาพ ไม่อร่อย ปัญหาทุเรียนอ่อนจำแนกได้ 2 ประเด็นหลัก คือ ขาดความรู้ในการเก็บเกี่ยวทุเรียน และผู้ค้าจูงใจสร้างปัญหาทุเรียนอ่อนให้เกิดขึ้นในตลาดเพื่อควบคุมราคาผลผลิต ทุเรียนหอมทองเป็นพันธุ์การค้าที่ไทยส่งออกมากที่สุด ต้องมีน้ำหนักเนื้อแห้งขั้นต่ำ 32% แต่ดัชนีที่ใช้เก็บเกี่ยวทุเรียนทั่วไป คือ การเคาะฟังเสียง การดูหนามและปลิง การดมกลิ่น และการดูรอยแยกบนพู ซึ่งต้องอาศัยความชำนาญและประสบการณ์ของผู้เก็บเกี่ยว เพื่อบรรเทาปัญหาทุเรียน

อ่อนหรือไม่มีคุณภาพ กรมวิชาการเกษตรได้จัดทำภาพแสดงลักษณะผลทุเรียนที่แก่พร้อมรับประทาน เผยแพร่ให้กับผู้บริโภคใช้ในการสังเกตและเลือกซื้อทุเรียน

ปัจจุบันมีการพัฒนาเครื่องมือคัดคุณภาพทุเรียนแบบไม่ทำลายผลผลิตด้วยการใช้ความยาวคลื่นใกล้อินฟราเรด (Near Infrared Technology, NIR Technology) โดย ผศ.ดร. รณฤทธิ์ ฤทธิธิน คณะวิศวกรรมศาสตร์ กำแพงแสน ซึ่งใช้การหักเหของแสงที่ผ่านจุดหักเหทั้งหมด 3 จุด ได้แก่ เปลือก เนื้อ และเมล็ด ในการวัดค่าเปอร์เซ็นต์เนื้อแห้ง และจะพัฒนาให้เครื่องมีความสามารถวัดเปอร์เซ็นต์น้ำตาลและแป้งต่อไป รวมทั้งพัฒนาให้เครื่องมีขนาดเล็กเพื่อให้เกษตรกรใช้งานได้สะดวก ส่งเสริมให้ทุเรียนคุณภาพดีกระจายลงสู่ตลาดทั้งในและต่างประเทศ

ภาพซ้าย การสาธิตการใช้เครื่อง NIR
ภาพขวา แสดงวิธีการเลือกผลทุเรียนแก่พร้อมรับประทาน

ปัญหาทุเรียนอ่อนเป็นวงจรที่เกิดขึ้นซ้ำซาก ส่วนหนึ่งเกิดจากพ่อค้าจูงใจสร้างให้เกิดขึ้นเพื่อควบคุมราคาผลผลิต และเกษตรกรที่ขาดจรรยาบรรณ ในช่วงต้นฤดูการผลิต แนวทางการแก้ไข คือ บังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด โดยทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกันอย่างจริงจัง และสร้างจิตสำนึกให้กับเกษตรกรหรือผู้ส่งออกให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม (The sense of social responsibility) เพื่อช่วยชาวสวนทุเรียนและชื่อเสียงทุเรียนไทยให้ยังคงอยู่ต่อไป

3) นำเทคโนโลยีการแปรรูปและการสร้างสินค้าให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น (Processing and value addition)

ประเทศไทยเตรียมความพร้อมเพื่อก้าวสู่ยุค Thailand 4.0 ยุคของการขายน้อยแต่ได้กำไรมาก (Less for more) ภาครัฐ สถาบันการศึกษาและเอกชน ได้พยายามทำการวิจัยเพื่อแปรรูปและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับทุเรียนไทย และลดปัญหาในช่วงทุเรียนล้นตลาดไว้อย่างหลากหลาย จึงขอนำตัวอย่างผลิตภัณฑ์การแปรรูปทุเรียนที่น่าสนใจและเป็นยอมรับของตลาดหรือต่างชาติ เพื่อเป็นแนวทางต่อยอดหรือสร้างโอกาสทางธุรกิจ (Start up)

ทุเรียนแบบซงพร้อมดื่ม ทุเรียนพันธุ์หมอนทองที่ผ่านการ Freeze dry และกระบวนการผลิตจนได้ทุเรียนซงพร้อมดื่มเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีเนื้อทุเรียนธรรมชาติ 100% ไม่มีสารสังเคราะห์เจือปน คอเลสเทอรอล 0% ปริมาณแคลอรี 120 กิโลแคลอรี และลดลงสารกำมะถันลงเหลือเพียง 10% จึงลดปัญหาอาการร้อนในที่มีเกิดขึ้นในการรับประทานทุเรียนสด ผลงานนี้ได้รับทุนวิจัยจากกรมการค้าระหว่างประเทศ โดยมีสำนักงานประสานงานชุด

โครงการทุนพัฒนาแผนธุรกิจนวัตกรรม (IBPG) ในโครงการ Innovative House จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เป็นที่ปรึกษาในเรื่องการผลิต ผลิตภัณฑ์บรรจุในกล่อง 2 ขนาด โดยใน 1 กล่อง จะมี 5 ซอง ราคา 120 บาท และ 12 ซอง ราคา 190 บาท (สนใจติดต่อได้ที่บริษัทพรทิพย์ (ภูเก็ต) จำกัด โทร. 092-276-0928) เกษตรกรหรือผู้ประกอบการท่านใดสนใจสามารถศึกษาโครงการ Innovative House ได้ที่ www.innovativehouse.org

ทุเรียนผง ทุเรียนพันธุ์หมอนทองระยะความสุกอม นำมาทำให้เป็นผง โดยเติมมอลโตเด็กซ์ทรินก่อนการทำแห้ง เพื่อป้องกันการเปลี่ยนแปลงของกลิ่นและการไหม้ระหว่างกระบวนการผลิตที่ต้องใช้อุณหภูมิสูง 170 องศาเซลเซียส จึงได้ผงทุเรียนที่มีอนุภาคเล็กละเอียด สีเหลืองนวล และกลิ่นทุเรียนยังคงอยู่ เมื่อละลายน้ำสามารถใช้เป็นสารให้กลิ่นรสในผลิตภัณฑ์อาหารที่ต้องการทุเรียนเป็นส่วนประกอบ เช่น ไอศกรีม พุดดิ้ง คุกกี้ คุกกี้ คัสตาร์ดและสังขยาทาขนมปัง ทั้งนี้ทุเรียนผงที่ได้จะ ทุเรียนผงที่ผลิตได้บรรจุใน ถุงพลาสติกชนิด PO จะมีอายุการเก็บรักษาไม่เกิน 6 เดือน หากบรรจุในถุงออลูมิเนียมฟอยล์ลามิเนตจะมีอายุการเก็บรักษานานถึง 9 เดือน เพื่อช่วยลดปัญหาทุเรียนราคาตกต่ำและล้นตลาดในฤดูกาล ผลงานนี้ได้ทำการศึกษาวิจัยโดยคุณศุภมาศ กลิ่นขจร นักวิจัยจากกองวิจัยและพัฒนาวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวและแปรรูปผลิตผลเกษตร กรมวิชาการเกษตร สนใจรายละเอียดเพิ่มเติมสามารถติดต่อได้ที่ โทร. 02-940-7322

เอกสารอ้างอิง

- สร้าง บุญสอง. 2557. ทูเรียนผงพร้อมดื่ม มาแรง ต่างชาติตอบรับดี. หนังสือพิมพ์มติชน. ปีที่ 20 ฉบับที่ 356.
- มาตรฐานสินค้าเกษตร ทูเรียน. 2557. สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กรุงเทพฯ. 19 หน้า.
- ศูนย์บริการข้อมูลธุรกิจไทย-อินเดีย. 2559. แหล่งที่มา <http://thaiindia.net/98-insight-india/1686-2014-1686.html>.
- ศุภมาศ กลิ่นขจร ชูติมา อัครเสถียร จิตติมา วรณแก้ว ภคินี อัครเวสสะพงศ์. 2550. การวิจัยและพัฒนาการแปรรูปทูเรียนผง. กองวิจัยและพัฒนาวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวและแปรรูปผลิตผลเกษตร กรมวิชาการเกษตร.
- สารสนเทศเศรษฐกิจการเกษตรรายสินค้า ปี 2559. 2559. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กรุงเทพฯ. 112 หน้า.
- สาเหตุปัญหายางพาราดกต่ำ. 2557. การยางแห่งประเทศไทย สำนักงานตลาดกลางยางพาราจังหวัดหนองคาย. แหล่งที่มา <http://www.rubbernongkhai.com/index.php/component/content/article/1-newrubber/5997—27082557>.